

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM, 53 SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 DECEMBER 30.
5701 KISZLEV 28.

Az aggodalmaskodókhoz

Írta: STÖCKLER LAJOS

A magyar zsidóság egyes köreiben mind gyakrabban ismétlődő jelenségek, a felületes szemlélet helytelen megítélésre bírhatják, helyzetünket illetően. Hallunk tömeges kivándorlási szándékról, beszélnek bizonytalan jövő előtt állók hatalmas számáról és még többet nehézségekről, amelyek leküzdhetetlenek. Jelentkeznek aggodalmaskodók, akik a magyar zsidóság felszámolásától félnek. Olyan időben történik mindez, amikor a legteljesebb nyíltsággal ismerteti a magyar zsidóság felelős vezetősége a közösséget érdeklő és érintő kérdéseket és a megoldást jelentő lehetőségeket is.

Hónapokkal ezelőtt és legutóbb a Joint párisi értekezletéről tartott beszámoló is, felölelte összes kérdéseinket. Soha nem titkoltuk és hallgattuk el a nehézségeket, igyekeztünk segíteni ott ahol erre szükség volt, képviseltük az egyetemes érdekét, de nagyon sokszor még a kisebb csoportok szempontjait is. Leszámítva a mesterségesen

előidézett nyugtalanság megnyilvánulásait és figyelemmel a magyar zsidóság egy részének tényleg különleges elbírást igénylő problémáit, indokolatlannak tartjuk a több oldalról hozzánk érkezett kivánságot, adjon a zsidó vezetőség újabb utbaigazítást, mutasson irányt és ne kövesse el ugyanazt a hibát, mint 1944-es elődei. Legujabban a népszámlálási kérdőív nemzetiségi kérdés megválaszolásához kérnek irányítást tőlünk. Talán ez világítja meg legjobban a helyzetet. Ebből látható, hogy valahonnan mesterségesen vagy inkább következetesen bevetnek egy kérdést és teszik ezt rendszerint akkor, ha az előidézett zavarokban akarnak halászni.

Mert nem kétséges, hogy a nagy többséget képező és a népi demokráciát építő, dolgozó magyar zsidóság a nemzetiség kérdésében nem vár semilyen irányítást, de bizonytalanságot éreznek esetleg azok, akik okkal vagy ok nélkül kivándorolni akarnak és azt hiszik, hogy

a nemzetiségi kérdés megválaszolásától függ további sorsuk. Ezek száma, bármilyen számítás szerint is vesszük, mindenképpen a kisebbséget jelentik. A kivándorolni akarók érdekeit is képviseljük és erről is nyíltan beszélünk már, de nem szolgálja az ügyüket, ha felelőtlenek a tényleges segítség helyett problémát vetnek fel és ezt a magyar zsidóság egyetemes vagy központi kérdéseként tüntetik fel.

A legvadabb nyilas időkben a zsidóság vezetőinek egy feladata lehetett csak: életet, minél több életet, nem egyesek életét, hanem a még életben voltakét, menteni. Akkor is voltak, akik tisztiséget vállaltak, vagy viseltek de csak azért, hogy a maguk ügyét jobban védhessék és már 1944 augusztusában követeltem azok eltávolítását, akik nem a többség érdekeiért, hanem a maguk helyzetének megjavításáért dolgoztak.

A magyar zsidóság nagy többsége, dolgozó munkása

az országnak, élvezi a soha korábban nem birtokolt szabadságot és a népi demokráciában bizva, éli a maga új életét, ma sem tűrheti, hogy ügyeibe olyanok szóljanak bele, akik ezt az új életet nem vállalják, helyüket itt nem találják, egész szívvel csak a saját ügyükért fáradoznak, féllábbal már a határon túl érezve magukat és ugyanakkor a magyar zsidóság sorskérdéseiről prédikálnak. Az itt maradó zsidóságnak nincs nemzetiségi problémája, de foglalkozik és vállalja a kisebbség megoldatlan ügyeinek képviselését is, mert segíteni akar rajtuk és mert tudja, hogy a népi demokrácia eddig is megértéssel kezelte a bennünket érdeklő kérdéseket.

Megnyugtattuk az aggodalmaskodókat, hogy nem maradunk némák, ha a magyar zsidóság érdeke tájékoztatást kíván, vagy irányt kell mutatni és ha ezáltal az említett kérdésekről beszélünk, csak tiszta képet kívántunk adni.

Ára 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A svájci szállodákban a zsidó vendégek nem kívánatosak

Svájcban, „a nyugati demokrácia és szabadság hazájában”, a *Die Nation* egyik olvasója a következő levelet intézte a szerkesztőséghez:

„Anyósom, akinek üdülésre volt szüksége, szabadságát a Rigin akarta eltölteni. Sógorom írt a Hotel Bellevue-bé és megkérdezte, vajon van-e szabad szobájuk kb. két hétre. Néhány nap múlva választ kapott, amely szerint nincsen szabad szoba a kívánt időre. Utánakkor sógorom titkár-nője szintén megkérdezte, hogy kaphat-e egyágyas szobát. Ő rendkívül barátságos választ kapott, amely szerint akár egyágyas, akár kétágyas szobát bocsátanak rendelkezésére.

Anyósomat Blochnénak hívják, a titkárnő pedig Kübler kisasszonynak.

Amikor ez a dolog tudomásomra jutott, megkértem unokahugomat, Weil kisasszonyt, hogy ugyanerre az időre próbáljon szobát kapni. Arra is megkértem, hogy Weil-Lévy néven írjon. Ő is olyan választ kapott, amely szerint nincsen szabad szoba. Egy barátom ugyanekkor levelet írt a szállodának, amelyben az iránt érdeklődött, vajon hivatali kollégái számára kaphat-e 30 szobát. Telefonon értesítették, hogy erre mód van.

Még hozzátésem, hogy egy év előtt egy ismerős házaspárt, akik zsidó nevet viseltek, szintén visszatartották.

Ilyen az idegenforgalom a „demokratikus” Svájcban, ahová annyian vágyakoznak.

Uj antiszemita párt alakult Angliában

A *World Jewish Affairs* közli, hogy *Nemzeti Munkás Párt* elnevezéssel új antiszemita párt alakult. Így — Mosley pártjával együtt — már két antiszemita párt működik Angliában.

Az új párt élén Arnold Leese áll, aki a háború alatt — mivel a németekkel rokonszenvezett — internálótáborban volt.

Arnold Leese több antiszemita brosurát adott ki. Ezek egy része olyan, hogy *versengre kellet Streicher hírhedt „Stürmer”-jével is.*

Az új párt alakuló ülésén Leese beszédet mondott és ebben a zsidók és más idegenek eltávolítását követelte Angliából.

ból. Az új pártnak csak azok lehetnek a tagjai, akik igazolják, hogy négy „árja” nagyszülővel rendelkeznek.

Az új párt elnökségében megtaláljuk a régi *Birodalmi Fasiszta Liga* egykori vezérkarának több tagját.

Fővárosi líkőrüzem

Keresazonnali belépésre, az üzem önálló vezetésére a fűtő- és berendezési munkákhoz is érő tisztviselőt, valamint könnyebb fizikai munkákban is segítőket egész vagy félnapos elfoglaltságra egy tisztviselőt, Leher vidéki és szombat-tartó Sajóközúti írt ajánlatokat az eddigi működés megítélésével „Líkőrüzem” létre a kiadott.

SZOMBATTARTÓ, végzett gyermek-gondozónő és betegápolónő ajánlatok. Leher és háztartás is. Cserkés Ferenccé V., Párcel Mór-u. 2. sz.

MEGHIVÓ

1948. évi december hó 30-án, csütörtökön délután 5 órakor a Pesti Izraelita Hitközség dísztermében (Budapest, VII., Sip-utca 12. II. em.)

KÖZGYÜLÉST

tartunk, melyre van szerencsénk meghívni.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. 2. Alapszabálymódosítás. 3. Tisztvisár választása. 4. Igazgatóság választása. 5. Választmány választása. 6. Számvizsgáló bizottság választása. 7. Ücsé-leges indítványok.

A tárgysorozat fontosságára való tekintettel megjelenésére felelten számítunk.

Hittestvéri üdvözléssel:

ORSZ. MAGYAR IZR. KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET

Dr. FRIEDMANN GYULA
titkár.

Dr. BACHER-BODROGHI PÁL
ügyv. elnök.

Rabbi-ösválasztás a pesti hitközségben

A Pesti Izraelita Hitközségben közel husz éve nem volt rabbi-ösválasztás. E héten, vasárnap, a hitközség összes választóképes tagjai — az új szabályzat értelmében a nők is — gyakorolják ezt az ősi jogot.

Az urnák elé járulnak a pesti zsidók, hogy „igen”-nel, vagy „nem”-mel megerősítsék három pesti rabbi tisztségét, akiket a hitközség elöljáróságának jelölése alapján a közgyűlés legutóbb egyhangulag megválasztott.

Ennek a választásnak előzményei a következők: még 1943—1944-ben elhaláloztak a Dohány-utcai templomból Hevesi Simon és Fischer Gyula főrabbi. A felszabadulás után meghalt Groszmann Zsigmond, Hevesi Ferenc pedig külföldre távozott és lemondott állásáról. Azóta Fischer Benjámin főrabbi vezette a rabbiság munkáját. A hitközség újjászervezésének első hónapjaiban már elhatározta azonban a hitközség vezetősége, hogy a legrégibb körzeti rabbit, dr. Schwarz Benjámin hitközségi főrabbiá választja. Ugyancsak a felszabadulás utáni első napokban határozta el a vezetőség, hogy a Dohány-utcai templomban működő központi segéd-rabbi, dr. Katona József és a belvárosi körzetben lelkeskedő vallásgondozó segéd-rabbi, dr. Herkócs Fábiant hitközségi főrabbiá választja meg a Dohány-utcai templomban. Ezt a határozatot a hitközség mostani új elöljárósága is magáévá tette majd a választmány, illetőleg a képviselőtestületi közgyűlés döntése alá bocsátotta. A hitközség 1948. szeptember 30-án tartott közgyűlése kimondta, hogy a három rabbi megválasztását az összes választóképes hitközségi tagok ösválasztásának nevezett általános szavazata alá bocsátja. Stöckler Lajos elnök az alapszabályok értelmében rabbiaválasztó, illetőleg szavazatszedő bizottságot küldött ki, amelynek elnöke dr. Vass Lipót, a hitközség szerkeleti elöljárója. A bizottság tagjai: Vámos Henrik, a Dohány-utcai templom vezető elöljárója, Dörmér A. Emil, a Rumbach Sebestyén-utcai templom vezető elöljárója dr. Simonyi Simon, a belvárosi körzet elnöke, dr. Róth Jenő, az V. ker. körzet vezetőségének tagja, Potlák Lajos, a VI. ker. körzet vezetőségének tagja, Vajna József, a belső VII. ker. körzet elnöke, dr. Körmöczy Zoltán, a

Bethlen-téri körzet elnöke, Köpecs Aladár, a Nagyfuvaros-utcai körzet elnöke, Kunstadler Vilmos, a Páva-utcai körzet elnöke, dr. Lendvai Sándor, a Dózsa György-utcai körzet elnöke. Popper Lajos, a Bosnyák-téri körzet elnöke. Dornonkos Miksa főtitkár hivatali tisztségét fogva irányítja az ösválasztás lebonyolását. Behár Márton hitközségi osztályvezető pedig a bizottság jegyzője. A bizottság december 19-én tartotta alakuló ülését és elhatározta az ösválasztás kiűzését január 2-án reggel 9 órára. A választás délután 2 óráig fog tartani. (VII., Sip-utca 12. II. 30).

Azt hisszük, a három rabbi megválasztása széles körökben nagy fogja mozgatni a pesti zsidóságot, akik január 2-án nagy számmal vesznek majd részt az ösválasztáson, hogy ezzel tanúságot tegyenek zsidó hitűségük mellett, amellyel ragaszkodnak a közel 150 éves pesti hitközség hagyományaihoz és fejlődéséhez és egyben bizalmukkal megerősítik majd a három rabbi megválasztását, szavazatukkal elismerik eddigi működésüket és kapcsolatukat még szorosabbra tűzik hitük szorzával.

A Joint gyermekosztályának kiállítása

A Bethlen-tér 2., II. emeletén izléses kiállítás tanuskodik arról, hogy a Joint pedagógiai osztályának munkatársai milyen eredményes nevelői munkát végeznek a különböző gyermekotthonokban. Mit látnak e kiállításon? Mindazt, amit egy zsufozásig megtömt, jól elrendezett nagy játékereskedés kárálatában. A játékoknak mindegyike fajtáját, amelyet gyermekek készítettek. A legkisebb 4 éves, a legidősebb 14 éves. A debreceni gyerekek szép könyvkiadványai, a Zichy Jend-utcai és a Bácska-utcai lányok és fiúk játéka nyugodtan elhelyezhetők bármelyik igényes üzletben. Van ennek a kiállításnak még egy érdekessége: Említettük, hogy 4 éves gyerekeknek a munkáit is láthatjuk itt, ugyanakkor azonban megállapíthatjuk és értékelhetjük az újpesti aggodkháza aszszonyainak szép kézimunkáit is. A nevek mellé felírták a készítőik életkorát is: 79 év, 87 év. Szép kiállítás, ez megérdemli, hogy minél nagyobb számban tekintsek meg zsidó hittestvéreink.

Bergen-Belsen

táborában elhalt mártírjainak emlékére a rákoskeresztúri temetőben felállítandó nagy emlékművön külön emléktáblát helyezünk el.

Felkérjük mindazokat a hozzátartozókat, akik halottaik megőrzése iránt még nem intézkedtek, jelentkezzenek a Pesti Chevre Kadisa hivatalában (Budapest, VII. Erzsébet krt. 26. I.) a déli órák alatt.

Magyar hibák, zsidó hibák

Amiben Bibó István professzornak igaza van és amiben tévedett

III.

Bibó István szegedi professzor „Zsidókérdés Magyarországon 1944 után” című tanulmányában, amely *Illyés Gyula Válasz* című folyóiratában jelent meg, a továbbiakban — mielőlt a mai helyzetet ismertetné és bírálná — felveti még a szellemi rétegeknek és magának a zsidóságnak az ellenállási szerepét. Az a véleménye, hogy sem a magyar szellemi élet képoisei, sem a magyar zsidóság szervei nem szűltak szembe megfelelő módon a zsidótörvényekkel.

„Az első, legsikerfelenőbb megfogalmazás volt az, — írja — melyet a hivatalos zsidó szervek s a polgári baloldali pártok is vallottak: a zsidók állampolgári egyenlőségének a megszüntetése elleni tiltakozás.

Az ország társadalmi feszültségei és nemzeti sérelmei mellett azonban reménytelenül visszhangtalanok lehettek maradtak egy olyan állásfoglalásnak, mely a zsidók állampolgári egyenlőségével egyidejűleg a magyar nép, a magyar tömegek ügyében nem foglalt elegendően radikálisan állást, s ugyanakkor a magyar értelmiséget a németek felé vivő nemzeti sérelmekkel nem állt egy olyan nemzeti veszélyérzést szembe, mely a zsidók veszélyérzésétől függetlenül is hirtelen talál. Ennek hiján ezek a megnyilatkozások nem nagyon tudtak a tömegek elnyomottságát oly jól viselő s a századforduló óta mindinkább kiüresedő milieunemi liberális-mis frazeológiáján és a bethleni konszolidációt visszasíró nagypolgári kapitalizmus szempontjain túljutni, s azt a benyomást szőszlálni, hogy itt elsősorban a zsidók önvédelméről van szó.”

Bibó István professzor ugyan jól látja a múlt e hibáit. Az emberi egyenlőségért és — ezen belül — a zsidók jogainak és életlehetőségének biztosításáért indított küzdelmet súlyos vétek volt külön harcoként folytatni és nem összekapcsolni a magyar tömegek radikális követeléseivel! Ez a vétek úgy keletkezett, hogy a magyar zsidóság hivatalos szervei élen — mivel Magyarország kapitalista ország volt — túlnyomó többségükben kapitalista vezetők állottak, akik éppoly kegyesen kívánták az ország gazdasági és társadalmi rendjének radikális

átalakulását, mint a nemkapitalista országirányítók!

Nem vitás, hogy a zsidók bizonyosfokú megvédése, illetve a társadalomnak a zsidók érdekében való bizonyosfokú megmozdítása csak azon az úton lett volna lehetséges, amelyet a szocialista mozgalmi vezetők hirdettek. Hogy fogalmazza meg ezt a szocialista álláspont Bibó István professzor? „A negyedik féle megfogalmazás a szocialista mozgalmi vezetők fogalmazása volt, akik a zsidókérdésre szűkített szociális kérdéssel szembevetették minden kizsákmányolás megszüntetését, a magyar tömegek felszabadítását s ennek érdekében a német fasizmusmal szemben való nemzeti ellenállást.”

Erkölcsei csőd mindkét oldalon

Az 1914-es eseményekért, a magyar társadalom súlyos erkölcsi csődjéért Bibó István professzor elsősorban a volt kormányzó és a Kállay-kormány iszonyatos felelősségét állapítja meg.

„A legirányozatosabb felelősség — írja — a volt kormányzónak és a Kállay-kormánynak a németektől eltávolodni próbáló, de ennek következményeit végig nem gondoló politikáját terhel. Hogy mennyire nem tudta ez a politika, mi, miért csinál, az csak akkor derült ki, mikor katasztrófiként fogadta 1914 március 19-ét, mely minden józan mérlegelés szerint a Kállay-politika sikere és megdicsőülése kellett volna, hogy legyen, mert hiszen távolról hozta a kiugrás és szembefordulás lehetőségét, úgy, hogy még a nacionalista közvélemény nagy részét is a németek ellen lehetett volna fordítani. Ehelyett a kormány egy árva hang nélkül lemondott, a kormányzó kinevezte a németek által kívánt új kormányt s ezek után a kormányzó s a németek, a magyar hadsereg és a nyilasok, akik három nappal azelőtt egymás ellen állottak fel, most

egyszerre egyöntetűen úgy kezdtek viselkedni, mint akik a sorsfordulót incidensnek, a halálos sérelmet apró félreértésnek, a végső veszedelmét bízható együttműködésnek s a készülő tömeggyilkosságokat boldogító nemzeti politikának óhajják tekinteni. Az ország politikai elbuktása és ép érzékeinek a megzavarása ezzel érte el a tetőpontját... Az inzultusok hirtelen megszorodását mindenki láthatta, de hiszen ilyenek már azeiőt is voltak, gonóliák, s a törvényes államhatalom majd rendet csinál. Ennek a fokozatos szoktatásnak volt az eredménye, hogy ez a társadalom minden látható ellenkezés nélkül tudomásul vette a sarga csillag bevezetését, ami pedig mindenütt másutt, ahol az emberi méltóság sérelmei iránti érzék épen maradt, az egyetemes felháborodás kialakulására és megnyilvánulására volt feladás... Hiába vált 1914 nyarára nyilvánossá, hogy már rég nem a zsidók gazdasági térhódításának a visszaszorításáról van szó, hogy a zsidók „ki telepítése” mit jelent, s hogy az ország tömeggyilkosok szövetségévé vált, azért az ingadozó, az átlagos, a középennlő emberek mindenféle emberséges és bátor megnyilatkozásának a lehetőségét továbbra is lehetlenné tette részben a saját súlyos politikai félrevezettségük, részben pedig az ország politikai vezetőinek a szígyenletesen félrevezető viselkedése.

Mindennek következtében úgy látszik, hogy a zsidógyilkosoktól való minden hozsalnak mellett tovább is lojálisan engedelmesskedniük kell a hivatalos magyar államapparátusnak, s mint jó magyaroknak, továbbra is a németek győzelmét kell kívánniok; igyekeztek tehát valahogy úgy elképzelni a dolgot, hogy itt is egy alapjában jószándékú, jó elindulású eredetileg maga mellett tudó akciónak az „elfajulásáról” van szó. Ha sajnálták, vagy pláne segítettek a zsidókat, akkor ezt ennek ellenére, meg-

Elmarad

technikai okokból a Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztálya előadássorozatainak december 30-ra, csütörtökre este 7 órára hirdetett ünnepi megnyitóját

csúszott ingadozó lelkiismerettel tették.”

Bibó István professzor azonban, aki — ha téved is olykor olykor — fanatikus keresi az igazságot, nemcsak a magyar uralkodó rétegek és az egész magyar társadalom hibáiról emlékezik meg, hanem a magyar zsidóság hibáiról is.

„De nemcsak az egész magyar társadalom, de maga a magyar zsidóság is áldozatul esett a magyar társadalmon urra lett erkölcsi optikai zavarnak. Rengeteget hallottunk bujkálásokról és hamis papirokról, de közelről nézve ennél sokkal meglepőbb volt az, hogy a zsidók többsége mennyire nem szánta el magát bujkálásra és hamisításra s miközben mind kevésbé lehetett... öge üldözöttek szándéka felől, mégis milyen tömegesen engedelmesskedett a megszokott államhatalom megszokott hátsági szerveinek, holott a nem engedelmesskedés túl sok kockázatot nem igen jelentett már az üldözést szennelő magyar társadalom is megállapította — helyenként elégtételt állapította meg! — az üldözött zsidók közösségi viselkedésének a felland defekussát: azt, hogy közös védekezés helyett mily sokan, s gyakran éppen a vezetők, keresték az egyéni kivételeztség kétesértékű útjait, szinte bele is nyugodva minden üldözésbe, mely a kivételezettet nem érinti; hogyan folytattak az utolsó percig kicsinges háborúságokat, hogyan hozták felesleges kívánságokkal nehéz helyzetbe segítőket, stb. Ha azonban azt kérdezzük, hogy mindezek vajon oly különös „zsidós” tulajdonságok-e, akkor riadtan állapíthatjuk meg, hogy itt egészen másról van szó. Vajjon melyik nemzet volt az, amely nyájyszerűen engedelmesskedett világosan kilátású pusztító szándékoknak, amely az utolsó percig kivételezett akart maradni az alól a sarga csillag alól, amit a németek láthatóan, vagy láthatatlanul minden kelet-európai népre feltűzték? Melyik társadalom mutatja az ostrom alatt, a pincében a kö-

Síruha-átlátszó, ballon, lóden és viharkabát
Márton és Szász V., Gróf Teleki Pál-utca 3.

zösség érzés hiányának, a segíteni nem akarásnak, a segítségönző igénybevétele nélkül a vezetőikben a rájuk bízott s bennük bizó emberek gondja elől való megfutamodásnak oly jeleitűnő példái? Félek, hogy „zsidós” vonások helyett inkább a magyar társadalomhoz való asszimiláció csodáját kell megállapítanunk, pontosabban azt, hogy a magyar társadalom minden rétegében és csoportjában a közösségi erkölcsök, konvenciók és beidegződések együgyűen szétválasztása következik be.

Bibó István professzor megint véresen igazat írt, amikor rámutatott arra, hogy „a magyar zsidóság nagy többsége magán engedelmesen ment a deportáló táborokba és milyen könnyedén hagyta magát Auschwitzba hurcolni. Ezt már egy, az üldözöttekhez tartozó, de a dolgokat szocialista szempontból megítélő szerző is leszögezte, Sós Endrének „Európai fasizmus és antiszemitizmus” című munkájában szintén szóba került az a jeleség, hogy a magyar zsidóság fulnyomó többsége „szinte baromfi módon ment a vágóhídra”.

Bibó István professzor és Sós Endre majdnem ugyanegy módon adják e jelenség magyarázatát. Egyik is, másik is úgy véli, hogy az üldözött zsidók egyszerűen olyanok voltak, mint az a társadalom, amelyben éltek és amelynek jellemző tulajdonságait, akarva-akaratlanul magukévá tették. Ezt a jelenséget Disraeli valamikor úgy jellemezte: „Minden országnak olyan zsidói vannak, amilyeneket megérdemel.” Horthy-Magyarországnak nem lehettek bátrabb zsidói.

(Folytatjuk.)

KERESEM FÉRJEMET.

Herszky Samut,

62 éves, 1944 június végén válték Sárospata, azóta ottani házi felőle. Ki bármit tud róla, kérem értesítse feleségét. Pesthidegkút, Rózsa-u. 4.

Spanyol, angol, francia, orosz nyelvórák

BERLITZ

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

CSINÁLTASSON dunnájából

PEHELY PAPLANT

Olesón, jó paplanhoz jut. Glória paplanüzem, Ó-utca 13.

Zsidók az arab államokban

Irta: Hegedüs Nándor

II.

Az elmúlt héten jeleztem, hogy az arab államok úgy akarnak segíteni azokon az arabokon, akik hozzájuk menekültek Palesztinából, hogy elkobozzák a zsidók vagyonát.

Megírtam, hogy a világlapok tele vannak, szinte naponta, azoknak a siralmas állapotainak az ecsetelésével, amikben az arab menekültek színlódnak Egyiptomban, Iránban, Irákbán, Líbanban, Jemenben, Transzjordániában, Sauderábiában, Szíriában, amely államok a nemzetközi fórumokon sürű könnyeket ontanak az arab népről, de ezeket a menekülteket példátlanul kegyetlen közömbösséggel kezelik.

Ellenben soha nem olvasok egyetlen sort sem arról, hogy milyen irgalmatlan sor szarkadt a palesztinai harcok óta azokra a zsidókra, akik az arab államokban laknak. Senki sem szólalt meg értük, senki sem akarja észrevenni, hogy miként támadtak fel a hitleri módszerek ezekben az államokban és senkinek az ujja sem mozdult meg a kisebbségi jogok embertelen líbal tiprása láttán, aminek az arab államokban ma tanui vagyunk.

Most egy szavahihető beyrutli tudósítás leleplezi az arab államok zsidóüldözését.

A tudósítás szerint az arab államok a legkiméletlenebb módon lépnek fel saját zsidó állampolgáraik ellen, anélkül, hogy az Egyesült Nemzetek bármilyen intése, vagy éppen fellépést mutatóit volna fel ezek ellen az államok ellen. Ezrével tartóztatták le a zsidóság választási és politikai vezetőit, bojkottot rendeztek zsidó üzletek ellen, sarcolt veltek ki a hitközségekre, bombákat dobtak a zsidó gyárakra és vállalkozási helyiségekre, elpusztítják a zsidó lakónegyedeket.

Ujabbban szervezett és célzatos módszerrel törekszenek a zsidók teljes vagyonelkobzására, a közéletből és a gazdasági életből való kirekesztésére. Az Arab Liga részletes tervet dolgozott ki, amely szerint valamennyi államban, amely az arab liga tagja, el

kell venni a zsidók minden vagyonát azzal az ürüggyel, hogy ezt a vagyont a menekült arabok javára fordítják. Különösen Szíria és Irák államok jutnak ezekkel a rendszabályokkal hatalmas vagyonokhoz, mert e két állam zsidósága vezető szerepet játszott a közgazdasági és pénzügyi életben, ők vezették meg az ipar és kereskedelem alapjait és őrök a vállalatok jelentékeny része.

Irakban a régens már két hónappal ezelőtt javasolta a zsidó vagyonok teljes kisajátítását, de a kormány nem tette magáévá az indítványt mert tartott tőle, hogy az alapjában felforgatja az ország egész gazdasági életét. E helyett a 120.000 főnyi zsidóságnak „önkéntes adományokat” kellett beszedniük az arab menekültek felségélyezésére. Egyes becslések szerint az „önkéntes adományok” már eddig is közel egymillió fontot tettek ki, tehát annyit, amennyit az Egyesült Nemzetek egyelőre az arab

u
lu
zi
dosagjai az a hirtelen összeget.

Az iraki zsidóknak nehezebb volt ezt az óriási summát előteremteni, mert közben gazdasági helyzetük a kormány hitleri intézkedései folytán rohamosan romlik. A kormány Bagdadban most adott ki rendeletet, amely szerint az ingatlanadáshoz hatósági jóváhagyás kell. Ezt a jóváhagyást a zsidók soha sem kapják meg és így ingatlanaikat képtelenek értékesíteni. Ugyancsak hatósági engedélyhez kötötték az importforgalmat és ezzel a behozatali kereskedelemről a zsidókat teljesen kizárták és nagy cégeket tettek tönkre egyik napról a másikra. Valamennyi zsidó államhivatalnokot (számuk ugyan csak 250 volt) takarékoskodási okokból elbocsátották. A nagy külföldi olajtársaságok utasítást kaptak, hogy zsidókat nem alkalmazzanak. A külföldi bankok és cégek kötelesek voltak a napokban zsidó alkalmazot-

taikról a rendőrségnek kimutatást benyújtani. Zsidók Irákba se be, se ki, nem utazhatnak. A zsidó orvosokat kényszer útján elküldték a legmesszebb fekvő falvakba. A külföldi állampolgárságu zsidó orvosokat koncentrációs táborokba hurcolták és csak a konzulok erőlyes követelésére bocsájtották szabadon. Ezeket azonban az összes külföldi zsidókkal együtt kitiltatták. A főiskolákról a zsidókat kizárták.

Írák példáját követik a többi arab államok is, sőt sokkal szigorúbb rendszabályokat hoznak. Formálisan elkobozzák a zsidók vagyonát. Az arab államokban uralkodó korrupció folytán senki sem kételkedik benne, hogy az elkobzott zsidó vagyonokból a menekülteknek igen kevés fog jutni, mert a közgazdasági és rendszert el fogja lopni, vagy el fogja mindenféle címen számolni.

Minden résztvevőnk az arab menekülteké. Segíteni kell rájuk. — De ki segít a 800.000 zsidón, akiket most az arab államokban koldussá és földönfutóvá tesznek. Ezek a zsidók ugyanis megindultak most Izrael állam felé, hogy ott hon-

dódnak „szerencsésen a menekültek problémája. Az arab államoknak és Izraelnek nincs egymással ezen a címen elszámolni valója. A világ lelkiismerete is nyugodtan alhat az arab államok boldogtalan zsidóinak sorsa miatt.

Szép, kellemes otthoni találhat, teljes ellátással, idősebb hölgy, vagy ur. „Családtag” jeligére a kiadóba.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26
utca 26

Telefon hívó: 136—816
SZOMBATON ZARVA

REKORD-BOY

ÁRUSZÁLLÍTÓ- ÉS KÜLDŐC VÁLLALAT

Budapest, VI., Paulay Ede-u. 70
Telefon: 427-402

Gyors, Pontos, Megbízható!

Mindent garanciával elintézt!

ORTHODOX háztartás vezetését vállalná jól főző nő. Dohány-utca 48. II. 8.

Utlevéképek azonnal is
FOTO STUDIO, Erzsébet-körut 16.

Szönyegek vétel — eladás
Ungár Király-utca 14.
Rákóczi-út 42.

Gramsci levelei a börtönből

Írta: SÓS ENDRE

I.

Antonio Gramsci nevét még nagyon kevésbé ismeri a magyar közvélemény. Kommunista és szocialista körökben sem tudnak róla eleget. Most majd talán némi változás történik ezen a téren, mert néhány nap előtt megjelent magyar nyelven is Antonio Gramsci híres könyve, a „Levelek a börtönből”, amely tavaly — a Viareggio-díj, a legjelentősebb olasz irodalmi kitüntetés jutalmazottjaként — elindult a világsiker felé.

Antonio Gramsci nem érte meg börtönleveleinak ezt a sikerét. Ott pusztult el, ott halt hősi halált Mussolini vasrácsai mögött, mint a nemzetközi munkásmozgalmak és a kommunista élszopok mártíra.

Palmito Togliatti, az Olasz Kommunista Párt főtitkára, aki a „Levelek a börtönből” című kötethez — a mártír összegyűjtött leveleihez — előszót írt,* megállapította, hogy Antonio

mizmus áradt; képes volt a legszigorúbb munkafegyelmet kényszeríteni magára, de ugyanakkor tudott örülni az élet minden szépségének. Mint ember, hitetlen volt, ellensége minden hipokrizisnek, kiméltelen ostromozója minden hazugságnak, minden hamis szentimentalizmusnak, minden dekadenciának. Utóéletében tökélytelenséggel használta a guny és a tréfa fegyverét, hogy a hűség és a kétszínűség leplezze azokat, akik az uralkodó osztályok érdekében a népek erkölcsét prédikálnak. Mely ismerője volt az olasz nép életének, szokásainak, legendáinak és történeteinek, amelyet a nép teremtet és amelyekben a nép leleményes, intuitív formában ad kifejezést szükségleteinek, vágyainak, a szabadságról és igazságszegről való álmairól, a birtokos osztályok elleni gyűlöletének... Gramsci a marxizmus és leninizmus iskolájában tanulta az intellektuális komolyságot: gyűlölte a felületességet, a hűség-ami-

Gramscinak két olyan levele van a most megjelent kötetben, amely a zsidókérdéssel és az antiszemitizmussal foglalkozik. Ez a két levél is Gramsci tisztánlátását mutatja. A nagy rab még fogságában is ügyelt arra, hogy sógornője valami tévedés áldozatául ne essék. A két levél abban az időben íródott, amikor Olaszországban szintén megkezdődött bizonyos zsidóellenes propaganda, mert a fasiszta nagytőkésnek szükségesnek tartották a tömegek minél erőteljesebb félrevezetését.

III.

Ime az egyik levél

„Drága Tatjánát!

... Egyik lapodon mozi-feljegyzéséről és különösen a „Két világ” című filmről írsz és itt egyes kijelentéseden nagyon csodálkozom. Hogy is hibéled, hogy csakugyan kézik ez a két világ? Az ilyen gondolkodás méltó a Fekete Százakhoz, vagy az amerikai Klu Klux-Klanhoz, vagy a német horogkeresztesekhez. De hogy mondhat

ilyet valaki, aki, mint te, saját családjában élő példáját látta az ellenkezőjének? Volt valaha ilyen szakadék apád és anyád között? Nem egyek-e ma is? Az említett film bizonyára osztrák eredetű, a háboru utáni antiszemitizmus terméke. Bécsben egy babonás, éltel kispolgár asszonyul laktam, aki, mielőtt a szobát kiadta volna nekem, megkérdezte, zsidó vagyok-e, vagy római katolikus. Ez a nő két bulorozott szoba béréből élt, arra spekulálva, hogy 18-ban, a forradalom rövid szakában, türevény jelent meg, amely a fővárosi lakbérékre vonatkozólag nem ismerle el az inflációt. Én három és fél millió koronát fizettem szobámért havonta, míg lakásadónóm legfeljebb ezret fizetett a háztulajdonosnak. Amikor elhagytam Bécsét, a követség egyik titkára megkérte, biztosítsam szobám felettsége számára, aki fia bejegyzése miatt kénytelen volt Bécsben maradni. Deután beszéltem háziaszonyommal, aki beleegyezett. Kora reggel azonban kopogtatott és így szólt: „Tegnap elfelejtettem megkérdezni, hogy az új lakó nem zsidó-e, mert zsidót nem veszek házámba.” Az új lakó történetesen ukrán zsidónő volt. Mit tegyek? Beszéltem a dulogról egy franciával, aki megmagyarázta, hogy itt csak egy kint van: azt kell mondani a lakásadónőnek, hogy restellem a hűgylőt megkérdezni, hogy zsidó-e, de annyit tudok, hogy követségi titkár felesége. A kispolgárok ugyan is, amennyire gyűlölik a zsidókat, annyira hasonosznak a diplomácia előtt. Így is történt: lakásadónóm meghallgatott és így felelt: „Ha a hűgylő a diplomáciához tartozik, akkor természetesen odaadom neki a szobát; diplomáktól nem lehet megkérdezni, hogy zsidó-e vagy sem.”

Nos, azt akard mondani, hogy a te világod közös ennek a bécsi kispolgár asszonynak a világával?

Szeretettel üllelek
Antonio.

Tanja, úgy látszik, enyhíteni igyekezett e kemény választ után az előző levélben foglalt megjegyzéseket. Legalábbis erre vall Antonio Gramsci következő levele, amelyben ugyancsak több érdekes megjegyzést találunk a zsidókérdésről és az antiszemitizmusról. Ez a levél így hangzik:

„Drága Tanja!

... Az enyhítés, amelyet a „Két világ”-gal kapcsolatban felvetett gondolataidhoz fűzöl, semmit sem változtat azon, hogy a te szempontod alapvetően téves és nem von le semmit az én állításom érvényességéből, miszerint itt olyan ideológiáról van szó,

a továbbiakban ezeket mondta: „A nagy olaszok, akik — kezdve Giuseppe Boccaccio-tól és Giordano Bruno-tól Giuseppe Giustizig és Garibaldi-ig — harcoltak a népek a hipokrizis, a szervilizás és az álszentelkedés alól való felszabadításáért, melyeket a katolikus egyház és a külföldi hatalom évszázados uralma erőszakoltak rá, Gramsciban örökösük és folytatójukra találunk.”

II.

Nézük mostmár kissé közelebbről azt az embert, aki egyfelől Lenin és Sztálin szellemének első olaszországi hirdetője volt, másfelől pedig a népért harcoló, nagy olaszok vérével szentelt szabadság-hagyományainak méltó és bátor örököse! Újból Togliatti-t idézzük. Ha valaki, hát ő igazán ismerte a fasiszták börtönében elpusztult Gramscit. Ismerte, mint embert. Ismerte mint harcost. Ismerte mint író. Ismerte mint gondolkodót.

„Fizikailag nem volt erős. Testét a természet mostohán formálta, mégis páratlan harcos volt — olvassuk Palmiro Togliattinak Gramsciról írott kitűnő jellemzésében. — Lényéből energia, komoly nyugalom, opti-

meghamisításában és kiforgatásában, hogy a munkásosztályt a burzsoáziának kiszolgáltatassák. A pártban Gramsci segített minden elvtársat fejlődésében és figyelmet szentelt minden bírálatnak, minden javaslatnak, származék a legegyszerűbb munkától is. Ugyanakkor magas követelést állított fel, főleg azokkal az elvtársakkal szemben, akik szervezeti és konspiratív munkával voltak megbízva.”

Ilyen ember, aki — ahogy Togliatti portréjából is kitűnik — állandóan résen volt és nap-nap után harcolt, a börtönben sem tudott kiszakadni éberségéből és aktivitásából.

Gramsci a vasrácsok mögött is irányítója maradt a valóban forradalmi felfogású és érzékelő olasz munkásságnak, amelynek — ha csak egy mód volt, üzeneteket küldött.

Gramsci a fasiszták szuronyai

UTLEVÉLKÉPEK 3órán belül

5 db rendelésnél darabja 3 forint. FOTO Párisi Nagy Áruház

AMERIKAI DAUER

Kedden déli 12-ig dolgozunk **hajfestés**
RENCZESNÉL, VI. ker. Csengery-utca 84.

* Magyarul a Szikra kiadásában jelent meg.

amely, legalábbis megközelítőleg, a Fekete Százakkal rokon. Jól tudom, hogy te nem vennél részt egy pogromban, de ahhoz, hogy pogromra sor kerülhesen, szükséges, hogy a fajoknak egymás számára megközelíthetetlen „két világról” szóló ideológia szívesen elterjedjen. Ez az ideológia teremti meg azt a sajátos légkört, amelyet a Fekete Százak kihasználva arra, hogy vérbefagyott gyermekhullát fedezzenek fel és megvárakoztatják a zsidókat, hogy a gyermekkel vallásos áldozati céljára gyilkolják meg. A világháború kilőrése megmutatta, hogy az uralkodó osztályok és csoportok mennyire ki tudják használni a látszólag ártalmatlan ideológiákat arra, hogy egy bizonyos közvélemény-hűtőmél kiváltságot kapjanak. A te esetében a dolog olyan megépült, hogy úgy érzem, nem szeretnék eléggé, ha nem igyekeznék teljesen megszabadítani ennek a kérdésnek minden elemétől. Mit akarsz mondani a „két világ” kifejezéssel? Hogy ezek olyanok, mint két bolygó, amely nem közeledhet egymáshoz és nem találhat kapcsolatot egymással? Ha nem ezt akarod mondani és csupán metaforikus és relatív kifejezésről van szó, akkor nincs sok jelentősége, mert metaforikus értelemben a „világok” száma végtelen és van olyan is, amelynek ez a közmondás ad kifejezést: „asszonyt és ökröt saját falvadból végy.” Illyen társadalomhoz tartozik az egyén? Nem tessz-e mindegyikünk folytonos erőfeszítéseket, hogy egységesítsük világjait, szemléletét, amely fosszilis kultúrák szilánkaival van megüszdelve? Nem látjuk-e a történelmi folyamattól, amely szakkidőnk az egész emberiség egységesítésére irányul? Nem fedezünk-e fel mi ketten is, amikor írunk egymásnak, újabb és újabb sorodást felületeket és nem igyekeznünk meg, nem sikerült-e máris bizonyos kérdésekben megegyeznünk? Nem törekszünk-e minden csoport, párt, szék, vallás a maga „konformizmusa” megteremtésére (nem a szó passzív és szolgai értelmében)? A közünk felmerült kérdésnél fontos szem előtt tartanunk, hogy a zsidók csak 1848-ban szabadultak ki a gellőlóból és hogy csaknem kétezer évig el voltak szigetelve az európai társadalomtól; nem mert ők akarták, hanem mert erre kényszerítették őket. 1848 után az asszimilációs folyamata a nyugati országokban oly gyors és mély volt, hogy azt kell hinnünk, csak a rájuk erőszakolt elszigetelés akadályozta meg a zsidók teljes asszimilációját. Fel kell tételeznünk, hogy teljes asszimilációjuk következtében volna, ha nem lett volna egész a francia forradalomig a keresztény

vallás a kizárólagos „állami kultúra”, amely éppenséggel megközelítette a zsidók elszigetelését, akik vallásuk mellett hajléktalanul kifaroltak. Mindenesetre meggyezendő, hogy sok jellemvonás, amelyet fajnak tartanak, a gellőlóból terméke, amelyet rákényszerítettek a zsidókra különböző országokban, más-más formában, úgy, hogy az angol zsidó ugyiszólván semmiben sem hasonlít a gellőlób zsidóhoz. Ma Gandhi látszólag a hindu ideológia képviselője: de a hindu párt-sorsra nyomták le a dravidákat, India régebbi lakóit. A hindu harcra népek voltak és csak a mongol invázió és az angol hódoltság óta termelődtek ki olyan emberek, mint Gandhi. A zsidóknak kétezer esztendő óta nincs nemzeti területük, nincs egységes nyelvük, kultúrájuk, gazdasági életük. Hogy lehetnek hát agresszívek? De az arabok is semmiek, leszármazottai a zsidóknak, az ő életüknek is volt olyan szakasza, amelyben agresszívek voltak, világhatalomra törektek. Viszont a zsidó bűnkár, akinek fílnéke van hírlapjában, szükségképpen részt vesz az imperialista államok agressziójában.

Szeretettel üdvözllek
Antonio.

IV.

A Két levél 1931 augusztusában, illetve szeptemberében íródott a turi börtönben. A két levél írója, mint mindenben, a zsidókérdésben is tisztán látott. Írásait — pedig csak magánleveleknek készülték — fegyverül lehet felhasználni az antiszemitizmus elleni küzdelemben.

Oroszországból megérkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Név:	Szül. év:	Láger:	Pontos cím:
Friedmann Imre	1909.	107 2	Kiev, Némel-utca 45.
Dr. Loványi István	1907.	701/12	Krasznáus, Báthory-u. 20.
Perlmuter Imre	1913.	402	Székino, Erdőy Sándor-u. 30/b.
Jakab Hermann	1914.	106 5	Zaporozsje, Rumbach-u. 9.
Reichmann Sándor	1915.	106 5	Zaporozsje, Rumbach-u. 9.
Szabó Henrik	1923.	100 1	Zaporozsje, Dob-utca 13.
Szűcs Hermann	1925.	300 25	Zaporozsje, Dob-utca 13.

DEGOB Információs Osztály (VII., Bethlen-tér 2., I. 36.) közlése.

A párizsi „Droit et Liberté” nagy cikke egy magyar író új könyvéről

A párizsi *Droit et Liberté*, amely a legnagyobb európai folyóiratok közé tartozik és következetesen, bátran harcol a fasiszmus legkülönbözőbb megnyilvánulásai és maradványai ellen, új számában nagy cikkel közöl Sós Endre „Európai fasiszmus és antiszemitizmus” című könyvéről.

„Sós Endre magyar író könyve az antiszemitizmusról”: ez a kéthasábos címe a cikknek, amely kimeli, hogy „Sós Endre a szocializmus diadalát várja az antiszemitizmus erőves perének befejezését.”

A cikk egyébként külön foglalkozik a könyv néhány fejezetével. Rámutat arra, hogy „Az antiszemitizmus menelrendje” című fejezet a fasiszmus huszonöt esztendejének egyedülálló tömörséggel összeállított és mégis mindenre kiterjedő története. Rendkívül érdekes szempontok jutnak kifejezésre a nárnbergi perrel és a koncentrációs táborokról szóló részekben is.

A könyv két fejezete — írja a *Droit et Liberté* — a „Bűn és bűnhődés”, valamint a „Szociológia szeljegyzetek” nagyon sok olyan kérdés tisztázását segíti elő, amely körül még most is szenvedélyes viták dúl-

nak. Sós Endre könyvével más külföldi lapok is foglalkoztak, kiemelve, hogy ez a könyv több szempontból uttörő jelentőségű az antiszemitizmus kérdéseinek szocialista szemléletű megvilágítása terén, hiszen érdekesen világít rá arra, hogy miképp mutatkozik meg az antiszemitizmus a régi és új osztályharcok során, mint az elhárító feudális és kapitalista rendszerek harci eszköze.

A Dózsa György-uti templom 40 éves jubileuma

Vasárnap délután, a Dózsa György-uti templomkörzet kultúrterében, a chanuka ünnepével egybekapcsolva, ünnepelték meg a templom 40 éves jubileumát. Grossmann Miksa kántor a Dózsa György-uti templom énekara kísérelével, amelyet Pollák Sándor vezényelt, végezte el a szertartást. Dr. Lendvai Sándor, a templomkörzet elnöke, lendületes beszédben idézte vissza a templom múltját. Dr. Mandel Miklós körzeti rabbi ünnepi beszédében rámutatott arra, hogy Izrael népének története nem vált a múlt emlékévé. Mindig megismétlődnek a chanukai események. Dr. Mandel Sámuelné, a Nőegylet nevében mondott szíves szóló beszédet, amely után Grossmann Miksa jiddis dalokat énekelt.

FELHÍVJUK

a hejücsabai rabbiság területéről

deportálásból és munkaszolgálatból haza nem tértek hozzátartozóit, hogy megőröklék Maróti-utca 10. sz. alatti épületből önmukkel és elhunyt hozzátartozók nevét közöljék 1940. jan. 10. Kertész Gyula hűközségi elnök címére. Hejücsaba, Borsod megye.

TALISZ, T'FILIN, héber könyvek

vétel, eladás, járzeit tábla készítés. Templomházművek művészeti kivitelben Meisels könyvkereskedésben, Dob-utca 13. Tami hámanhugim 20 forint mind a négy rész.

ZSIDÓ DALEST

A ZENEAKADÉMIA NAGYTERMÉBEN

1940 január 9-én, vasárnap este fél 8 órakor a zsidó dalművészet kiváló reprezentánsát

Law Eventov-Edelštajn-t

sikerült IZRAELBE való utazása előtt egyetlen hangversenyre megnyerni.

Műsoron:

A HÉBER és JIDDISCH dalművészet gyöngyszemei.

Zongorán és orgánán kísért:

LISZNYAI-SZABÓ GÁBOR a Zeneművészeti Főiskola tanára

JEGYEK ELŐVÉTELÉN:

SIGAL MIKSA. Nagyatádi Szabó-utca 37. II. emelet.
LONDON KÁVÉHAZ, Andrássy-út 5. Telefon: 427-594.
THÖMAN PÁL, Király-utca 26. Telefon: 426-301 és a Zeneakadémián portásánál.

HIRESZ ISRAELRŐL, A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

A Negevben kiujultak a harcok

A Chanuka ismét hareban találja az új Zsidó Államért küzdő új makkabeusokat. Mint egyik korábbi hírmagyarizációban jeleztük, a december második felére várható arab katonai támadás megindult, de már az első napok jelentései után is megállapíthatóan az izraeli csapatok vannak döntő ellentámadásban. A harcok az elmúlt hét csütörtökre virradó hajnalán törtek ki.

Az egyiptomiak — akárcsak novemberben — egyoldaltan megszerzték a fegyverszüneti szerződést, elvágták a Hagana ellenőrzésén kívül eső zsidó telepkezők vezetői vízvezeték-hálózatot, s egyben — Faluja arab helység körülkerítésének fennmaradása miatt — semmisenk nyilvánították a fegyverszünetet.

A provokáció célja tulajdonképpen a meglepőzött katonai presztízis helyreállítása, különös tekintettel Abdulla palesztinai terveire.

Az izraeli katonai helyzetre azonban jellemző az állandó készenlét, a provokációk felkészült visszaverése. Néhány órával az egyiptomi szabotázscselekmények után az izraeli védelmi hadsereg koncentrált szárazföldi, légi és tengeri támadást intézett a délpalesztinai egyiptomi állások ellen.

A harcok folyamatban vannak és egyes jelentések szerint izraeli és arab területek fölött komoly légiesetűs történtek.

Az egyiptomi légi haderőt az angolok időközben jelenléte-nyen megerősítették.

A Kol-Diszrael jelentése szerint vasárnap a középső, iraki fronton is katonai összecsapásokra került sor.

Pillanatnyilag még nem látható világosan, hogy a most megindult események a háború új szakaszát nyitják-e meg, vagy kiterjedésükben és jelentőségükben korlátozóztak maradnak. A katonai helyzetet illetően meg kell állapítanunk, hogy a politikai megfontolások mindig bátrányos magatartást kényszerítettek az izraeli haderőre. Itt a külügyminisztérium politikai aggodalmakból nem kényszerült volna fegyverszüneti utasításokat adni a hadseregnek és így azt megállásra készíteni, — semleges és UNO katonai megfigyelők szerint, az izraeli csapatok katonai tekintetben már régen megoldották volna az egész palesztinai problémát. Az új zsidó állam szempontjából szinte szerencsésnek mondhatók az arab provokációk, mert a politikai ödium vállalása nélkül, minden egyes esetben az arab provokációkra való hivatkozással, az UNO

kénytelen volt elismerni a zsidó ellenintézkedések jogosságát. Szinte azt mondhatjuk, hogy a Palesztinán kívül eső arabok palesztinai terveit — a Hagana eredményes beavatkozásain kívül — az ügyellen arab politikuskok haktörvései, valamint a Foreign Office kapkodó tanácsai semmisítették meg.

Amennyiben a jelenlegi harcok valóban háborús szakaszú fogaak kísérelésnek, várószíni, hogy egy közepén mint dőlen, a Negevben a zsidó csapatok további területeket szereznek vissza, illetőleg nyitnak meg a bevándorlók tömegét számára.

Az adott körülmények között az UNO-határozattal kiküldött Békéltető Bizottság nehéz helyzetben lesz. Míg az UNO-tagság elismerésének elhalasztásával azt remélhette, hogy az akkordozások folyamán esetleg teendő zsidó engedékenységet ellen-teleként felajánlhatja a felvett az UNO-ba — most az ellenségeskedések megindulása és a valószínű újabb zsidó területnyerések után, az izraeli kor-

mány jobb helyzetben lesz, mint az UNO-tárgyalások idején.

A helyzet ilyen alakulása is egyrészt azt mutatja, mennyire nem alkalmasak az angol-szász zsoldban álló arab báb-kormányok arra, hogy népeik érdekében álló politikát folytassanak — másrészt igazolódik az a többször hangoztatott véleményünk, hogy Palesztinában az eseményeket nem az UNO és Bizottsági irányítják vagy befolyásolják, hanem az izraeli kormány teremtette politikai és katonai realitások.

Egyiptom a vereségekről befutó első értesítések után az ügyet ismét a Biztonsági Tanács elé vitte és természetesen Izrael vádolta a fegyverszünet megsértésével. Ezt az álláspontot még dr. Bunche is osztotta. Az indonéziai helyzettel foglalkozó Biztonsági Tanács csak kénytelen-kelletlen foglalkozik a kérdéssel, annál is inkább, mert a Tanács minden tagja tudja, hogy az eseményeket nem lehet a párisi tárgyaló asztalok mellől irányítani. — Az UNO tekintélye ehhez tulságosan is megrendült —, azok a Negevben dőlnék el zsidó és angolok támogatja arab csapatok harcában.

Anglia cserbenhagyja Abdullát?

Bevin közelkeleti vonal nélküli, kapkodó politikájának esője újabb területen mutatkozik meg. Konzervatív és munkáskormány egyaránt Abdullát tekintve a Közelkelet legmegbízhatóbb imperialista bázisának, Anglia kártalanlón támogatja Transzjordánia fejedelmét s a jelenleginél is nagyobb birodalmat és királyságot ígért neki. A palesztina kérdést is Anglia legszívesebben Abdulla országának területi gyarapításával akarta megoldani — ezt a celt szolgált a Bernadotte javaslat — és a transzjordániai angol tanácsadók ilyen politika sugalmazására kaplak utasítást. Abdulla h't Bevinnek és hozzáállt a megbízatás teljesítéséhez. Jeruzsálemben királlyá koronáztatta magát, Palesztina arab részeiben szemtelent tett. A lakosság általában királyként fogadta. Jerikóba a palesztinai arab notabilitások nemzetgyűlést hívtak össze és ott az arab nép kívánságaként jelölték meg arab-Palesztina egyesülését Transzjordániával. Ezután Abdulla parlamentje is hozzájárulását adta az egyesüléshez. Minden „alkalmi” után ment és semmi nem állt többé Jordánia megalakulásának útjában. De a Foreign Office másképp döntött.

Abdulla, látva az arab csapatok vereségét és nem kívánva hasonló sorsra jutni, amikor ehelyett feudális államát bé-

késen megnagyobbítaná, nem követle a többi arab állam politikusaiknak hibáit, provokációk helyett eléggé szívtáradan tartott fegyverszünetet költői Jeruzsálemben a zsidókkal.

Több se kellett az Arab-liga államainak. Ezek amúgy is irigyen és ellenségesen nézték Abdulla erőshódos tekintélyét. Megfenyegették az angol kormányt a liga feloszlásával. Bevin érzése szerint különbéke a zsidókkal Izrael és a közelkeleti helyzet megszilárdulásához vezetne, amely esetben az angol-szász beavatkozás lehetősége csökkennie.

Abdulla tehát szigorú utasítást kapott az „országgyarapítás” elhalasztására.

Igy az egész országjárás, jerikói parlament, stb. hiábavalónak bizonyult.

(GELLÉRT)

NEVELŐ (pedagógus, vagy földművelő) keresek a Miklós Herminia ut. 49. sz. alatt (munkahelyem). Tel.: 135-033. Bányászati és 4 óra között.

MEGEZÁSBÓL veszek különféle héber könyveket, szesz stb. rak-táronom lévő könyveimet olcsón árusítom

UNGÁR MÓR kereszkereskedő Király-u. 17. l. 4.

HIRESZ

— Izraelita vallásos felőra a rádióban. Keddén, január 4-én, izraelita vallásos felőrat közve-tit a rádió a stúdióból. Beszédet mond: dr. Salgó László pesti, közéleti rabbi. Énekel: Abraham-sen Manó pesti főkantor. A kó-rust Fraknoi károly vezényli.

— A VII. kerületi belső kör-zet alakuló ülése. A Pesti Izr.-i Hírközlő VII. ker. Belső Irz-sé-betvárosi körzete alakuló ülést tartott, VII., Erzsébet-krt. 26. sz. a helyiségében, Vajna József elnök vezetésével. Az elnök ismertette a hírközlő elöljáró-ságának állásfoglalását a körzeti munka megindítása tekintetében. Az ülés elhatározta a kör-zet megalakulását és javaslatot tett egyes körzeti tisztségek be-töltésére. Egyhangulag elhatá-rozták, hogy a hírközlő elöl-járóságát nehéz munkájában minden erejével támogatni fog-ják. A körzet számú a hírközlő hathatós segítségére. A napirend pontjaihoz Vámos Henrik, Boek Vámos, Adler Sándor, Schwartz Sándor, Hegedüs Ernő, és Simor Dezső szövegek hozzá.

— A Páva-utcai templom ju-bileuma. December 31-én, cha-nuka szombatjának előestéjén délután 4 órakor, a pántekesti istentisztelet keretében ünnepli a Páva-utcai templomkörzet elöljárósága és közönsége a templom építésének 25-ik évfor-dulóját. A jubileum alkalmából fűtött templom várja a hívőket.

— Halálozás. Meghalt 80 éves korában egy országoshírű peda-gógus, Szenes Adolf, a szegedi Állami Polgári Iskola Tanító-képző Gyakorló Iskolájának nyugalmazott igazgatója. Kiváló nevelő volt, akinek számos tan-könyvét országsszerte használták. Néhány évvel ezelőtt „Zsidók a matematikában” című forrás-munkának is beillő kötetét jelent meg és kellett nagy érdeklődést. December 28-án temették a kül-ső Bécsi-úti zsidó temetőben. A grófsszertartást dr. Ben-schofszky Imre főrabbi és Sirota Sándor főkantor vezették. A Emlékszék és a Magyar Pedagó-giai Társaság nevében Kratojil Dezső búcsuztatta.

Székesfehérvár

és környékéről elhurcolt, mun-kaszolgálatban és deportálásban éppuszult mártírjaink emlékére,

emlékművet állítunk

Kérjük minélzokat, akik hoz-zátartozók nevét megőrizték, ki-vánják, az adatokat, valamint az e célra szánt összeget ré-szeinkre, mielőbb eljuttatni szí-veskedjék.

Izz. Hírközlő emlékmű-
bizottsága
Székesfehérvár.

UTAZIK? Új és használt **BŐRÖNDÖK** **hajó kották** vétele és eladása **LÁNG** bőrdőzs Népszínház u. 21. Tel.: 135-033. Saját műhely. Szombaton zárva

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára